

Voortijd & Voorwerk

Een Roeping – *Tovermeester in de rechten*

Van 1965 tot 1967 woonde ik op het Rapenburg in Leiden. En wel op de zolderverdieping van het ‘Eigen Huis’, simpelweg *de Bovenverdieping* geheten. Boven Augustinus dus. De Rooms Katholieke Studentenvereniging ‘Sanctus Augustinus’, vandaag de dag allang gedeconfessionaliseerd.

Mijn medebewoners waren net als ik stuk voor stuk hoogst actief geweest in die vereniging. Allereerst was daar Leo van Maris.

Zie over hem, de latere universitair hoofddocent Frans , gepromoveerd op de schilder-tekenaar Felicien Rops, de biografie over Boudewijn Büch ‘Boud’ van Eva Rovers. Daarin kan men lezen hoe trouw, ál te trouw, Leo in zijn vriendschappen zijn kan...

Leo woont nu ...op een steenworp afstand van het Rapenburg, aan het Gerecht. Dan Jan Peek, die woont nu een wat fikser steenworp verder, namelijk op de Hoge Rijndijk.

En dan was er nog Jan van der Putten¹, de enige globetrotter onder ons. Op het einde van zijn werkzaam journalistenleven correspondent ‘ voor heel China’ voor de Volkskrant. Maar daarvoor was hij dat voor Italië.

Jans boek *Italianen* ² heeft mij zeer geholpen om de sluipende 'italianisering van Nederland', te kunnen onderkennen.

Ik zelf woon sinds jaar en dag in Rotterdam, en wel in de Voorschoterlaan.

Daar ben ik gaan wonen toen ik een vaste aanstelling kreeg als docent strafrecht en criminologie aan de Erasmusuniversiteit. Die ligt op loopafstand van de Voorschoterlaan. Zodoende .

Aan het einde van mijn laan aan de Oude Dijk-kant pleeg ik op zaterdag nogal eens Ivo Opstelten tegen te komen bij de supermarkt aldaar. Eveneens als ik ooit een Leidse student. Voor hem ben ik voor *eeuwig* een ouderejaars, want hij zat drie jaar onder mij.

Die komt daar dan traditiegetrouw zijn pak kranten halen voor het weekend. Want hij is een gretig krantenlezer. En zijn kratje bier. Dan hebben we het er steevast over, hoe wij rechten studeerden. Hoofdschuddend.

Over Ivo Opstelten (luchtige) omgang met het recht te Leiden past mij te zwijgen, want daar gaat hijzelf een boekje over open doen. Hij schijnt aan zijn memoires begonnen te zijn. Vol verwachting klopt ons hart.³

Al vroeg in mijn leven wist ik dat het mijn lot (‘mijn *Tao* ’) was, dat ik als dichter door het leven had te gaan. En dat had zo zijn gevolgen. Al had ik toen nog allerm minst door, dat het specifiek zou moeten zijn als maatschappijdichter, als dichter-politicus...

In 1960 won ik de Tien voor Tieners-prijs als beste schoolkrantschrijver. Het resulteerde in een boekenbon van vijftig (!) gulden, mij plechtig uitgereikt tijdens een feestelijke maaltijd met de jury in een restaurant aan de Scheveningse boulevard. Prompt besloot ik in Leiden te gaan studeren, dat was immers de universiteit het dichtst bij zee. ..

Want bij mij had de wonderlijke gedachte post gevat, dat als je als dichter nu maar *dicht bij zee* woont, dan waaien de gedichten 'als vanzelf' bij je naar binnen... net als bij de toentertijd door mij zeer bewonderde Adriaan Roland Holst in Bergen... (4)

Thuis verkocht ik mijn keuze voor Leiden als studiestad, als volgt: dat je daar de beste Juridische Faculteit had van ons land. Wat? De juridische faculteiten in Nederland zijn allemaal ongeveer even goed. Of even slecht, zo u wilt.

Mijn ouders tuinden er in

Want eigenlijk had ik als iemand uit een vroom katholiek Heerlens gezin in Nijmegen behoren te gaan studeren. Maar zo is het dus niet gegaan.

Je had toen nog Romeins recht. Het was het belangrijkste vak voor het kandidaats. Het werd gegeven door prof. Feenstra, een uiterst geleerde man, met op het eind van zijn leven liefst dertien eredoctoraten, maar lesgeven kon hij niet.

Hij had een assistent: Wubbe. Daar kon je als student ook al geen beroep op doen.

Die had het veel te druk met zijn proefschrift! Vlak voor het examen was deze extreem gesloten man bereid van de Romeinsrechtelijke Olympus af te dalen en aan ons stervelingen een werkgroep te geven.

Daarbij keek hij streng in het rond en koos genadeloos een mooie, teerhuidige VVSL-studente uit, een zgn. *èle* - ze leek wel van broos, doorzichtig porselein – en sprak tot haar de gedenkwaardige woorden:

'Mevrouw, u gaat naar de markt om en slaaf te kopen. Hoe gaat u daarbij te werk?

Het arme wicht moest daarop het antwoord schuldig blijven

'Ik schat in dat u uit een *hippisch* milieu komt, mevrouw. Wat doet u als u een paard koopt?'

Wederom *nada* antwoord.

'U kijkt het in de bek, mevrouw! In de bek!'

Hier op barstte het armen kindvrouwkje in snikken uit. Ze wiste haar tranen uit met een batisten zakdoekje... Althans zo herinner ik mij dat. *Ce non e vero ce ben trovato!*

Die werkgroep van Wubbe, dat was dus anderhalf uur verblijf in het Absurdistan van het Oude Rome. Ik had op het gymnasium vaak genoeg teksten vertaald met het woord *servus* (slaaf) er in, maar toén pas, toen in die werkgroep van Wubbe, werd het mij voor het eerst duidelijk wat het betekende *slaaf* te zijn. Geen enkel 'mensenrecht' te bezitten! Enkel de vernedering een Niemand te zijn! Mijn hoge dunk van de Antieken kreeg een geduchte knauw!

Het boek waarvan je op examen een lemma moest kunnen vertalen en commentariëren was de Pandecten van Justinianus. Wij, rechtenstudenten, waren

op het gymnasium opgevoed met het klassieke Latijn van Cicero en Vergilius. Justinianus was ongeveer vijfhonderd jaar later. Diens Latijn verhiel zich zo ongeveer tot het ons op het gymnasium gedoecerde als , om maar eens iets te noemen, het Nederlands van Karel ende Elegast tot het hedendaagse. Zonder uitgebreid notenapparaat nauwelijks te volgen. Die noten waren er bij Justinianus dus niet. Bovendien was zo'n lemma nogal eens de uiterst beknopte weergave van een uitspraak in een rechtszaak door de een of andere consul ooit gedaan op het Forum Romanum, m.a.w. notulisten-Latijn.

Er viel geen touw aan vast te knopen. .

Je moest wel naar een repetitor. Dat was voor Romeins recht: Witkam. Ik kreeg door Feenstra op het examen *Mutuuum* (Leen) voorgelegd. Witkam had dat lemma toevallig met mij de dag tevoren doorgenomen...!

Het examen verliep dus vrijwel foutloos. Feenstra bekroonde mijn optreden met een acht, gevolgd , enige tijd later, door een schriftelijke uitnodiging om toe te treden tot zijn *privatissimum*, zijn clubje van Romeins recht-fanaten. Maar voor die eer heb ik uiteraard wijselijk bedankt.

Eerlijk gezegd, voor andere zaken dan de dichtkunst had ik eigenlijk nauwelijks tijd en/of interesse. Voor mijn studie deed ik slechts het hoognodige. En daar kwam nog bovenop dat mijn Leidse studentenleven sowieso uiterst tijdrovend was.

In die tijd was een dubbel lidmaatschap zowel van het Corps als van Augustinus voor een ambitieus katholiek student (en dat was ik! Pijnlijk ambitieus...) nog niet ongebruikelijk – een laatste nawee van de Civitasgedachte - en ik was zo iemand die zo'n dubbellidmaatschap had.

Het was niet te doen. Je ging je of meer of op Minerva richten of op Augustinus.

In mijn geval dus Augustinus. In 1964 werd ik tot Praeses gekozen. Van zowaar achteraf bezien, een *...poëtisch* bestuur! Met als uitschieters de vice-praeses de latere literator- socioloog Kees Schuyt (5) en de assessor de 'cijferdichter' Nout Wellink.(6)

Mijn continue tijdgebrek maakte mij meer afhankelijk van het repetitorschap dan mij lief was..

Voor het doctoraal examen was toentertijd vereist dat men de twee keuzevakken deed. Die keuze moest worden goedgekeurd door de decaan van de faculteit. Dat was toen Willem Nagel..

Ik ging naar Nagel toe en legde hem mijn keuze voor. Allereerst Criminologie. Tot de keuze van dat vak kwam ik omdat het mij *als beginnend literator*, opgevallen was dat veel criminologen tevens litteratoren waren . Bv. Aletrino en Jacob Israël de Haan....en niet in de laatste plaats Nagel zelf als J.B.Charles en zijn toenmalige promovenda Ronnie Dessaur als Andreas Burnier.

Nagel was landelijk bekend geraakt door *Volg het spoor terug*, geschreven onder het pseudoniem J.B.Charles, zijn schuilnaam in het verzet . Een boek, dat indruk had gemaakt niet alleen op mij , maar zeker ook op een groot deel van mijn generatie, die van in in de oorlog en vlak daarna geboren.

Het was een boek waarin de oud-verzetsstrijder zichzelf niet ontzag. En zelfs de vraag aan de orde stelde of er geen overeenkomst was in persoonlijkheidsstructuur

tussen een verzetsstrijder en een SS-er ...

Wat mij vooral bij gebleven is uit *Volg het spoor terug*, was de authentieke woede over al die figuren die fout waren, maar na de oorlog niettemin carrière wisten te maken in ons vaderland.

Het boek werd gevolgd door *Van het Kleine koude front*

Hierin werd op de *persoonlijheids*structuur van de fascist dieper ingegaan. Want Willem Nagel zag het fascisme niet primair als een historische verschijnsel, maar als een *mentaliteit*, als een min of meer tijdloos gegeven, een soort (verfoeilijke) universele karaktertrek van de Mens.

De mens werd volgens hem gekenmerkt door de neiging macht op gewelddadige wijze te willen uitoefenen over zijn medemens. En mocht desnoods meedogenloos uitgeroeid. “ Er leeft in de mens een verkeerd ventje, een oude Adam, een rotzakje.. dat is de fascist avant la lettre.”

'Onbewust fascisme' zouden wij dat waarschijnlijk in onze dagen noemen, in het kielzog van termen als 'onbewust racisme' en 'onbewust antisemitisme'. *Noi sono tutti fascisti!* Een inktzwarte boodschap.

De kwestie, die mij vandaag de dag zo klemmend bezig houdt “ Is een poëtisering, c.q een esthetisering van de politiek mogelijk zonder tot fascisme te vervallen ?” heb ik aan de jurist-dichter J.B Charles nooit kunnen voorleggen, toch een voor de hand liggend adressaat. Domweg omdat ik die vraag als student toentertijd nog niet had. En nu kan het niet meer, wan Nagel/ Charles is niet meer onder ons. Dat laatste geldt voor nogal wat mensen in dit relaas Dichter-politicus. *Leven, waar is uw overwinning?*

Mijn keuze voor *Criminologie*, daar kon Nagel natuurlijk niet tegen zijn. Dat was zijn eigen vak! Het andere vak was het kleinste, dat toentertijd in het programma van de Juridische faculteit te vinden was: Auteursrecht. Maar ook dat stuitte niet op bezwaar. Integendeel.

Auteursrecht was volgens Willem Nagel voor mij, toen hoofdredacteur van het LUB (het Leids universiteitsblad) en bovendien de auteur van een dichtbundel *Mallogia* (een eigen uitgave) een terechte keuze. Ik wás auteur, tenslotte!

Het vak werd gegeven door Prof. Hirsch Ballin, de vader van de latere CDA-minister. Hirsch Ballin was buitengewoon hoogleraar Auteursrecht in Amsterdam, waar hij woonde en buitengewoon hoogleraar in hetzelfde vak in Leiden. Het was een man, die opviel, als hij van het station kwam en in zijn *gelaten* tempo, de Steenstraat doorkruiste naar het Rapenburg, om college te geven. Hij droeg namelijk een Bolhoed als zowat de laatste der Mohikanen. Daaronder leek hij met zijn melancholiek gezicht net een kruising tussen Stan Laurel en Oliver Hardy.

Hij had in Leiden maar drie studenten.

In de maand december placht Leiden al gauw leeg te lopen richting Kerstvakantie. En zo kon het gebeuren dat ik op 3 december geheel alleen tegenover Hirsch Ballin zat. Dat mocht de pret niet drukken. Integendeel.

Hij richtte zich tot mij met zijn zwaar Duits accent (Prins Bernhard was er heilig bij):
'Meneer K., men heeft mij verteld dat u een dichter bent. Ja, mijn zeer gewaardeerde collega Nagel zegt dat! Wel dan zal u het onderwerp van het college van vandaag u zéér plezieren. Want dat zal over de dichtkunst gaan, en wel over een typisch Hollandse vorm daarvan.

Overmorgen is het feest van Sint Nicolaas. Vindt u ook niet dat wij er niet aan ontkomen om het eens te hebben over het auteursrecht op het Sinterklaasvers ?.

'Ja, meneer K....' zo vervolgde hij "hoe zit dat eigenlijk met het auteursrecht op het Sinterklaasgedicht?. Het rijm dat u bij de Bijenkorf gemaakt kan krijgen bij het door u gekochte cadeautje, ligt daarvan het auteursrecht bij de dichter daarvan of ... ligt het bij de Bijenkorf, in wiens dienst de dichter het vers schrijft...of ...wat u misschien denkt...bij Sinterklaas? ! Dat laatste is een *schertz*, natuurlijk!'

Those were the days! De discussie *Chocolade Piet* of *Fondanten Piet* of zelfs helemaal geen Piet, die was toen nog ver weg!

Juridisch Sinterklaasvers

Wat concludeert de Jurist op Sint Nicolaasavond?

Dat Zwarte Piet een racistisch fenomeen is
in strijd met art 1 van de Grondwet
en de VN-Verklaring van de Rechten van de Mens?

Dat de Goedheiligman ten aan zien van zijn paard Amerigo
dat onafgebroken over gladde daken kletteren moet
art 16 Gezondheids- en Welzijnswet Dieren
stelselmatig overtreedt?

Dat al dat kwistig pakjes gooien door de schoorsteen
in strijd is met de Warenwet
en met de Wet Cadeaustelsel bovendien?

Welnee! De jurist peinst over het auteursrecht

Berust het bij de dichter...of bij warenhuis De Bijenkorf
als hij, de dichter, daar op bestelling
als Hofpoëet van Sint Nicolaas
een kunstig rijm vervaardigt bij uw surprise?

Zie, hoe hij minzaam glimlacht de Jurist

Na het drinken van een gulle beker Bisschopswijn
op pakjesavond
te onverwacht , te dwaas is zijn conclusie

Het auteursrecht op het Sinterklaasvers

(uit te betalen in **bittere chocoladeletters**)

berust bij

n
S i t
 e r
k
 l a
 a s!

Zelfs voor dat (toen) piepkleine vak Auteursrecht was er nog een repetitor: Peuthe. Die had een stencil over het vak opgesteld, dat eigenlijk een soort *scenario* was voor het examen. Dat examen, dat mondeling was, moest je bij Hirsch Ballin thuis in de Lairessestraat in Amsterdam doen.

Binnen kwam je daar in een grote hal met aan alle muren overvolle boekenplanken. Daar moest je je bewondering over uiten. Over zoveel boeken.

Dan antwoordde de professor met zijn onnavolgbaar Duits accent : “ Ja, jongen, en die heb ik in tegenstelling tot velen van mijn collegae, ook allemaal *gelezen!*”. Dat stond dus allemaal in dat stencil!

Vervolgens stelde de professor vraag na vraag precies ...zoals in het stencil. .

Waarop ik de antwoorden gaf , precies... zoals in het stencil. Peuthe had daarbij de volgende WAARSCHUWING afgedrukt. LET OP! Niet te SNEL antwoorden! Doe bij iedere vraag alsof je er diep over moet nadenken...Er moeten nog meer studenten examen doen bij professor Hirsch Balin ...!

Mijn acteertalent werd beloond met een acht. Mijn geluk kon niet op. Had ik weer eens een examen gehaald, dan belde ik mijn ouders in het Donkere Zuiden, gaf hoog op van ‘de zwaarte’ van het examen, dat ik zojuist zo ‘glansrijk’ had afgelegd en als ik dan terug was in mijn geboortestad Heerlen – *Carboonzwart Troje aan een mergelGele zee...* – gingen we Uit Eten in het toenmalige Grand Hotel Pot aan de Klompstraat om mijn ‘succes’ te vieren

Zo ook dus met het examen Auteursrecht

Hoogst ongelukkig daarentegen verliepen mijn worstelingen met het vak Belastingrecht. Het tentamen daarin kon slechts schriftelijke worden afgelegd. Een onderdeel daarvan was een belastingtechnische berekening.

Ik heb een blokkade voor cijfers. Dus dat met die som, dat ging maar niet. Keer op keer haalde ik daardoor dat stompzinige tentamen niet. Maar het halen van het tentamen Belastingrecht was een absolute voorwaarde om vervolgens het (grote) doctoraal examen Privaatrecht te mogen doen. Mijn studie zat muurvast.

In mijn vertwijfeling daarover liep ik op een goede dag de Hortus in en ging zitten op de Baas Beckingbank aldaar, een marmeren bank aan een Leids botanicus gewijd (‘Alles is overal, maar het milieu selecteert.’).

En terwijl ik daar wat in mijn uitzichtloze positie naar de rozen, de monnikskapen en de riddersporen zat te staren, hoorde ik plots luid en duidelijk een stem: “ Dat belastingrecht tentamen,...dat hoèf jij niet te doen!”

Het was een lage bromstem, Marten Toonder- achtig, terwijl er toch in de wijde omtrek niemand te zien was! Ik keek schichtig om mij heen, maar ècht, ik zat daar toch ècht moederziel alleen tussen de bloemen en de bijtjes.(Ja ,die nuttige wezentjes waren er toen nog volop...de Bij was toen nog *geen* Bedreigde Diersoort. ..Het kan verkeren...) Het zoemen van de laatste was in de doodse stilte die nu viel, zelfs duidelijk te horen. *Op weg naar hoger honing...*

Nu krijg ik ook nog last van Stemmen, dacht ik, alsof het niet al ellende genoeg is, dat ik dat vervloekte examen alweer niet gehaald heb!

“Belastingrecht’ zo vervolgde doodleuk de Stem : “ dat is iets voor tollenaars. Een dichter mag zich tot zoiets nòdit verlagen! Vraag vandaag nog je examen Burgerlijk recht aan! *Fuck* belastingrecht!”

En toen dacht ik, laat ik in Godsnaam maar dat ‘hemels’ advies opvolgen, want ik heb toch sowieso al helemaal geen zin meer om Belastingrecht voor de zoveelste keer te doen. Wat heb ik te verliezen?

Nog die middag vroeg ik het examen Burgerlijk recht aan bij prof. Drion. Dat was een literatuurminnaar, schrijver o.a. van de essaybundels ‘Het conservatieve hart’ en ‘Denken zonder diploma’, een jurist-literator .

Was dat ooit een tamelijk veel voorkomende geestelijke combinatie, toen allang al niet meer. Huib Drion was naast Willem Nagel / J.B. Charles eigenlijke nog de enige andere hoogleraar aan de rechtenfaculteit in Leiden op wie dat predicaat jurist-literator toepasselijk was.

Met Nagel deelde hij nóg een predicaat: *strijdbaar*. Strijdbaar voor de democratie ! .

“Een beetje democratie bestaat niet” schreven de broers Drion , Jan en Huib, in hun verzetsblad , De Geus, in oktober 1940 ,in een frontale aanval op de *Nederlandsche Unie*.

Deze Unie onder leiding van mensen als Jan de Quay (later nog minister-president geworden!) veronderstelde dat de Bezetters het wezen van de staat van ons land niet zouden aantasten. Het parlement was toen al opgeheven, maar de Unie hoogst naïef meende de geestelijke vrijheid te kunnen behouden

De broers Drion, toen rechtenstudenten in Leiden, wezen deze gedachte krachtig van de hand. “Tussen democratie en fascisme bestaat geen tussenstadium!

Men kan niet uit een democratie het parlement lichten. En in een autoritaire staat is geen geestelijke vrijheid mogelijk!”

Het zijn woorden die de Uilen van Minerva, Cliteur (7) en Baudet, zich aan zouden moeten trekken tijdens hun duistere, nachtvluchten hoog boven Leiden – Lugdunum Batavorum *Borealum*.

Ongetwijfeld is het zijn literair- politieke inslag geweest , die maakte dat Huib Drion zich meer dan gemiddeld betrokken voelde bij het lot van het Leids Universiteitsblad. Met name ging hem het lot van mijn mederedacteur ter harte, de 'mal geworden' Maarten Biesheuvel.

Biesheuvel was ten tijde van mijn privaatrechtelijke examen zowaar weer eens opgesloten geraakt in Endegeest.

Hij had namelijk, geteisterd door 'Oud-Testamentische wanen', ons beider mede- - redacteur Rudi Fuchs achterna gezeten met een broodmes, omdat hij dacht dat Fuchs een brood was, dat nodig geofferd moest worden. ...

De Broeders – met – de – Ambulance kwamen maar juist op tijd. Anders had Rudi ter plekke de pijp aan Maarten moeten geven! Letterlijk!

En ...dan hadden wij, het Volk van Nederland, 'bekend om zijn diepe dorst naar cultuur' (sic!) jaren later met een héél ander expositiebeleid in het Stedelijk Museum in Amsterdam te maken gehad, want op de directeursstoel van dat prestigieuze Beeldende Kunstinstituut is *Broodje Fuchs* ('een Casinowit?') ('een Tarvobruin?') uiteindelijk beland.

Terug naar het examen.

Tegenover Drion gezeten, zag ik bovenop het stapeltje boeken op zijn bureau zowaar mijn dichtbundeltje *Mallodia* prijken.... Of die ' Piet Paaljens-achtige dichterlijke jeugdzonde' geholpen heeft, durf ik niet te zeggen. Hoe dan ook, ik werd in elk geval ondervraagd over mijn kennis van het privaatrecht, eigenlijk mijn niet-kennis..., met een waarlijk zeldzame coulance.

Naar dat 'onmisbare' tentamenbriefje Belastingrecht werd niet gevraagd! .

Niet door Drion, niet door de administratie. (8)

Negen maanden later deed ik Staats- en Strafrecht, ook al met gunstig resultaat. .

Ter plekke werd mij plechtig de Bul uitgereikt

Ik was afgestudeerd!

Tovermeester in de rechten! *Magister juris!*

¹ Aan mijn dichtbundel *Mei 2018 – De risografische gedichten*, leverde Jan van der Putten als bijdrage het essay *De euforie van Mei '68 ging in Latijns-Amerika hardnekkig door*.

Uitgeverij Courant, Rotterdam, 2018

² Jan van der Putten, *Italianen*, Metz & Schilt, van Halewijck, Amsterdam, 1998

³ Ivo Opstelten heeft inmiddels het wijs besluit genomen, dat werk door een professional te laten doen

Ron Opmeer, Opstelten, *Een leven in het Openbaar Bestuur*, Amsterdam 2019

4) Bekentenis... Bij de beslissing om in Leiden te gaan studeren, heeft ook nog héél iets anders een rol gespeeld.

In de jury van de Tien voor Tieners-prijs zat o.a. de begaafde Haagse dichteres Edithe De Clerc Zubli. *Een Insulindische Schone*. Ze bleek Geschiedenis te studeren in Leiden. Ik raakte hopeloos verliefd. Ik moest en zou naar Leiden

Zij was de eerste in een lange rij 'hopeloze liefdes', die mij tijdens mijn verblijf in de Sleutelstad zouden 'overkomen'. Als was ik een reïncarnatie van François HaverSchmidt ...

Wie al die (on)gelukkige liefvalligen waren? Daarover past het mij, wil ik het epitheton *gentleman* (!) behouden, te zwijgen *als mijn rokkostuum van toen*.

5) Kees Schuyt is de biograaf van Willem Nagel, wiens wetenschappelijk medewerker hij een tijdlang was.

Ook schreef Kees Schuyt de biografie van de jurist Rudolph Cleveringa, fameus door zijn rede op 26 November 1940, waarin Cleveringa krachtig stelling nam tegen het ontslag van zijn *Joodse* collega's aan de Leidse Universiteit door de Bezetter. In die rede zouden Cliteur en Baudet zich eens krachtig dienen te verdiepen...

Kees Schuijts grote kennis van de leer van Gandhi ligt ten grondslag aan zijn proefschrift (in 1972) *Recht, orde en burgerlijke ongehoorzaamheid*.

Kees Schuyt, *Het Spoor terug W.H. Nagel / J.B. Charles* (. Balans, Amsterdam, 2010)

6) Nout Wellink was een groot deel van dat omineuze bestuursjaar uitgeschakeld door zijn kortstondig maar fatale verblijf in het water van het Rapenburg, dat vol duistere bacteriën bleek (aan wie hij zijn knieschijf heeft moeten offeren).

De Cola van de Hades, die wordt vast en zeker uit dat soort zwart water gebotteld...

Over dat verblijf, op een haar na dodelijk, van de toekomstige president van de

Nederlandse Bank in die zijtak van de Styx, schreef ik *De Cijferdichter of de prooi van een bacterie*. Dat verhaal is niet in deze *Capita Selecta* opgenomen. Dat wordt teveel van het (niet-)goede..

7)“ Overduidelijk bewijs voor een groot cultuur-marxistisch complot van de media en de EU-elite... dat die boreale malligheden zo worden uitvergroot...”

Tekst Cliteur in mond gelegd op de spotprent van Bas van der Schot in De Volkskrant van 2-12-2020. Hoogleraar Cliteur, de promotor van Baudet, (ex) senator voor diens FvD, wordt daarop afgebeeld als 'Leidse universiteitswappie.'

8) Aan dit laatste, wonderlijke feit ligt waarschijnlijk niet een bovennatuurlijke verklaring ten grondslag, maar een vrij banale.

De gang van zaken op die administratie was blijkbaar verre van vlekkeloos. Toen het door Drion getekende examenbriefje binnenkwam, zonder het daarbij behorende *tweeling*- examenbriefje Belastingrecht, konden de lieden van de administratie blijkbaar maar twee dingen, bedenken

A) Drion heeft dat briefje kwijtgemaakt. Maar dat was onbespreekbaar. Een hoogleraar was boven elke verdenking verheven. Toen nog wel.
Ergo conclusio:

B) Zij, de lieden van de administratie hadden dus *zelf* dat briefje kwijtgemaakt. Dat feit hebben zij toen blijkbaar stilletjes met de mantel der liefde bedekt.
En ik voelde uiteraard geen enkele behoefte om dat te onthullen.

En die Stem dan die ik in de Hortus hoorde?

Ook voor dat fenomeen is er een meer voor de hand liggende verklaring dan een bovennatuurlijke. De kapper die Piet Paaltjens knipte, kende die al: “Meneer ziet zo bleek, meneer studeert te hard!

Inderdaad. Dat móét het zijn geweest !

De Worgengel¹

*en zoals ik nu zwijg
zoo zweeg er op aarde nooit een*

Piet Paaltjens

De dag dat ik moest afstuderen, sneeuwde het
het uur was vroeg
en ik in rok – zoals behoorde
Ik slaagde! Zowaar

Café l' Esperance was nog niet open
wel *Ali Baba* op de Witte Singel
Van de veertig rovers bleek iedereen vertrokken
richting: de nacht van gisteren

Mij restten toen enkel Jan, Piet en Klaas²
die mij begeleidden terug naar de Hogewoerd
waar ik het rokkostuum uittrok
terwijl het sneeuwde , almaar sneeuwde

gingen we naar Camera, de bioscoop aan de overkant
waar ik trakteerde op de film *Casino Royal*
een laffe James Bond

's avond kwamen mijn ouders aan
helemaal uit de Mijnstreek

“Waarom heb je je rok niet aangehouden, jongen? “

(moeder)

“Ma,we zijn hier niet aan boord van de Titanic!”

“Wat ga je nu doen?”

(vader)

Wat moest ik antwoorden? Het cliché?

dat de maatschappij een hele kille was
en dat ik er mij nooit, nooit in thuis zou voelen

O, Rokkostuum van het zwijgen!

¹ Het motto is een citaat uit het gedicht “ Immortellen c ” , uit *Snikken en Grimlachjes* , Academische poëzie van Piet Paaltjens

² Jan, Piet en Klaas : Jan van der Putten, Pietje Oomen en Klaas Bijleveld - 21 december 1967